

Discussienota gemeenteraad Opsterland m.b.t. de Lelylijn.

Voor: Gemeenteraad Opsterland
Oriënterende raadsvergadering, maandag 14 oktober 2024

Van: College van B&W

Aanleiding:

Ten behoeve van het BO MIRT is een groot aantal stukken vrijgegeven, op basis waarvan een besluit genomen moet worden over het starten van een volgende fase op weg naar een uiteindelijke investeringsbeslissing. De vraag draait om het al dan niet starten van de volgende fase in het MIRT, de zogenoemde MIRT-verkenningfase.

De hoofdlijn van deze stukken is samengevat in de Nazomerbrief die u recentelijk van de projectorganisatie hebt ontvangen. Ook de kamerbrief die het kabinet deed uitgaan geeft beknopt weer welke beelden opdoemen uit de stukken en welke opmerkingen de Staatssecretaris daarbij heeft. Deze brieven zijn bijgevoegd bij de vergaderstukken. Ook is een brief bijgevoegd die vanuit de stuurgroep op 2 oktober is verzonden aan de staatssecretaris.

In een eerdere bijeenkomst in uw raad is gesproken over de LelyLijn. Hoewel er toen geen stemming heeft plaatsgevonden of u voor of tegen de aanleg van de Lelylijn bent, heeft het college wel gezien dat u in meerderheid positief staat tegenover het onderzoek naar een Lelylijn die mogelijk in het Opsterlandse grondgebied gesitueerd wordt, met daarbij wel een aantal opmerkingen over inpassing in het landschap en de zorg voor het N2000 gebied Van Oords Mersken. Het college heeft dit positief kritische geluid meegenomen in de overleggen die zij heeft over de Lelylijn.

Bedoeling:

De invloed van Opsterland op het besluitvormingsproces is slechts bescheiden, maar dat betekent niet dat we onze positie moeten onderschatten en het proces lijdzaam moeten ondergaan. Integendeel, als Raad hebt u in eerdere instantie duidelijk uw betrokkenheid getoond, en bij het bespreken van (de denkrichtingen voor) het ontwikkelperspectief voor de Lelylijn hebt u concreet de wens naar voren gebracht om goed betrokken te blijven bij dit dossier. Ook wij zijn van mening dat een dossier dat zo veel impact heeft op de toekomst van Opsterland en de hele regio, ook niet buiten de nadrukkelijke aandacht van de gemeenteraad kan blijven.

Een voorbeeld daarvan is uw inzet om het Natura 2000 gebied Van Oords Mersken zoveel mogelijk te ontzien. Het college heeft dat ingebracht en dit N2000 gebied is nu volop in beeld bij de organisatie.

In besluitvormende zin hebben zowel u als raad als ook wij als college geen werkelijke invloed. In de voorbereiding daartoe kunnen we onze invloed wel laten gelden. Om bestuurlijk en ambtelijk zinvol bij te kunnen dragen in alle werkgroepen en overleggen die plaatsvinden, is het van groot belang dat we goed op de hoogte zijn van de meningen, overtuigingen en de nuances die leven bij onze volksvertegenwoordiging. We nodigen u daarom van harte uit om aan de hand van onderstaande stellingen en vragen met elkaar het gesprek aan te gaan over de kwesties die nu aan de orde zijn en binnenkort wellicht ook spoedig aan de orde zullen komen. De uitkomst van uw beraadslaging nemen wij weer mee in onze overleggen over de Lelylijn.

Daarnaast willen we nu concreet reageren op de stukken die aan het BO-MIRT voorgelegd worden. De meningen, de zorgen en de nuances die u naar voren brengt, zullen we zo goed mogelijk

weergegeven in een brief die we via de provincie en de stuurgroep Lelylijn over gaan brengen aan het BO-MIRT en de minister.

1. Tracé

Volgens de spelregels van het MIRT zal de keuze voor het tracé en de keuze voor een aantal tussenstations (Lemmer, Joure, Leek) plaatsvinden aan het eind van de volgende MIRT-fase. Nu is die vraag nog niet aan de orde. In de MIRT-onderzoeksfase is wel al het nodige onderzocht over de drie mogelijke tracés. Gelet op de vervoerswaarden en de effecten op de reistijd is er eigenlijk nog maar één tracé de moeite van het onderzoeken waard.

Stelling: Over de Afsluitdijkvariant en de Zuidelijke variant hoeven we het niet meer te hebben.

2. MIRT-verkenningsfase en bijdrage

Het nut van de Lelylijn wordt gezien in de brede welvaartseffecten. Bij het BO MIRT moet een groot financieel belang afgewogen worden tegen het maatschappelijk effect daarvan. Zonder concrete tracékeuzes, zonder keuzes over de tussenstops en zonder onderbouwd zicht op de brede welvaartseffecten blijft het een gevoelskwestie van 13,8 miljard. De MIRT-verkenningsfase moet worden gestart om deze afweging onderbouwd te kunnen maken. Deze verkenningsfase neemt proceskosten met zich mee. Omdat deze verkenning ook in het belang is van het noorden is er in “Noord-verband” gesproken om deze kosten te delen met het rijk.

Vraag: kan het Rijk of “de Regio” bij Opsterland aankloppen voor een bijdrage in de proceskosten van de MIRT-verkenning?

3. Uitvoeringsfase/Aanleg Lelylijn

Er is nog geen zicht op voldoende financiering (75% van de 13,8 miljard). De Staatsecretaris heeft aangegeven dat aanvullende financiering ook vanuit de regio kan en moet komen. De vraag is dan wie of welke overheden bijdragen? Zijn dat de provincies, de gemeenten waar de Lelylijn doorheen gaat, alle gemeenten in Noordelijk Nederland, of alleen die gemeenten waar een station is of komt?

Als concreet een bijdrage gevraagd wordt, kan gedacht worden aan het beschikbaar stellen van ambtelijke capaciteit en een (beperkte) financiële bijdrage. Een beperkte bijdrage kunnen we opvatten als € 10,- per inwoner gedurende 10 jaar.

Vraag: Als een bijdrage vanuit Opsterland gevraagd wordt, welke reactie zou u passend vinden?

4. Landschappelijke inpassing Lelylijn.

Positieve effecten van de Lelylijn ontstaan in stationsgebieden en slaan meer in het algemeen ook neer in de gehele regio. Negatieve effecten ontstaan daar waar de spoorbaan het landschap doorsnijdt. De uiteindelijke balans wordt opgemaakt op basis van het totaalplaatje. Een afweging waarbij voor-en nadelen tegen elkaar worden weggestreept is te beperkt en gaat voorbij aan de

impact op de omgeving en daarmee ook aan de Brede Welfaart langs het tracé.

Stelling: Optimale landschappelijke inpassing (Van Oords Mersken en de Bossen bij Beetsterzwaag, maar ook het (open) landschap in de andere delen van de gemeente Opsterland) moet in de MIRT-verkenning voorop staan.

5. Regionaal belang.

“In een verdeeld huis wordt niet geïnvesteerd” is een veelgehoorde kreet. Enthousiasme in de regio en eensgezindheid tussen overheden wordt belangrijk geacht voor de uiteindelijke investeringsbeslissing.

Stelling: Als we een Lelylijn willen, moeten we in Opsterland de nadelen die zich hier voordoen voor lief nemen.